

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

**Προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ: Η
καταχώριση σε «μαύρη λίστα» χρήζει καλύτερης
εφαρμογής**

Περιεχόμενα

I. ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ.....	2
α) Γενική εισαγωγή.....	2
β) Η θέση της Επιτροπής σχετικά με τις βασικές παρατηρήσεις και συστάσεις του ΕΕΣ.....	3
γ) Συναφείς τελευταίες εξελίξεις και επόμενα βήματα.....	3
II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ	4
1. Διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του EDES.....	4
2. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του EDES	4
3. Προώθηση της χρήσης του EDES ως εργαλείου λογοδοσίας	5
4. Κράτη μέλη, εργαλεία αποκλεισμού και εξόρυξης δεδομένων	6
III. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ.....	7
1. Σύσταση 1 – Διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της διαδικασίας του αποκλεισμού.....	7
2. Σύσταση 2 – Ενίσχυση του συστήματος έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού.....	7
3. Σύσταση 3 – Βελτίωση της παρακολούθησης του έγκαιρου εντοπισμού και του αποκλεισμού στο πλαίσιο της έμμεσης διαχείρισης.....	9
4. Σύσταση 4 – Επέκταση του έγκαιρου εντοπισμού και του αποκλεισμού στην επιμερισμένη διαχείριση	9
5. Σύσταση 5 – Καλύτερη αξιοποίηση των υφιστάμενων δεδομένων και ψηφιακών εργαλείων.....	9

Το παρόν έγγραφο παρουσιάζει, σύμφωνα με το άρθρο 259 του δημοσιονομικού κανονισμού, τις απαντήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις παρατηρήσεις που διατυπώνονται σε ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου και θα δημοσιευτεί ταυτόχρονα με την εν λόγω ειδική έκθεση.

I. ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ

α) Γενική εισαγωγή

Στόχος του συστήματος έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού (EDES), το οποίο θεσπίστηκε το 2016, είναι να ενισχύσει την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ.

Το σύστημα αυτό, το οποίο εφαρμόζεται στην άμεση και έμμεση διαχείριση, έχει επιφέρει βελτιώσεις όσον αφορά την επιβολή διοικητικών κυρώσεων, και ειδικότερα όσον αφορά την ανεξαρτησία των αξιολογήσεων των περιπτώσεων αποκλεισμού, τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και τη διαφάνεια έναντι των οικονομικών φορέων.

Το EDES προϋποθέτει την ισχυρή και εποικοδομητική αλληλεπίδραση μεταξύ του αρμόδιου διατάκτη και της επιτροπής EDES. Αφενός, ο αρμόδιος διατάκτης έχει την υποχρέωση να κινήσει τη διοικητική διαδικασία, όταν ενημερώνεται για μια υπόθεση αποκλεισμού. Ο λόγος έγκειται στο γεγονός ότι ο αρμόδιος διατάκτης γνωρίζει τις συμβάσεις και τις επιχορηγήσεις που έχουν υπογραφεί, τη συνολική εικόνα των σχετικών υπό εξέλιξη διαδικασιών και το δικαίωμα λήψης άμεσων συμβατικών μέτρων για τη διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Αφετέρου, το σύστημα επιτρέπει την ανάληψη δράσης κατά μη αξιόπιστου οικονομικού φορέα ακόμη και ελλείψει εθνικής οριστικής δικαστικής ή διοικητικής απόφασης, βάσει σύστασης από κεντρική, διοργανική επιτροπή, η οποία προβαίνει σε προκαταρκτικό νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών και των πορισμάτων της υπόθεσης.

Η επιτροπή EDES, της οποίας προεδρεύει ένας μόνιμος ανεξάρτητος πρόεδρος ανωτέρου επιπέδου, παρέχει εξαρχής έναν ισχυρό μοχλό εναρμόνισης σε αντιδιαστολή με τους κινδύνους που εγκυμονούν οι αποκλίνουσες ερμηνείες που υιοθετούν διάφοροι αρμόδιοι διατάκτες.

Η επιτροπή EDES έχει εγκρίνει 57 συστάσεις¹, μεταξύ άλλων για τα σοβαρότερα παραπτώματα, οι περισσότερες από τις οποίες οδήγησαν τον αρμόδιο διατάκτη σε αντίστοιχες αποφάσεις αποκλεισμού.

Η εγκυρότητα των διαδικασιών του συστήματος EDES επιβεβαιώθηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο σε δύο πρόσφατες υποθέσεις², στις οποίες το Δικαστήριο επικύρωσε πλήρως το σύστημα και τα χαρακτηριστικά του, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου του αρμόδιου διατάκτη και της εξουσίας της επιτροπής.

Τέλος, με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τη δημιουργία του συστήματος, η Επιτροπή έχει εντοπίσει ορισμένες από τις αδυναμίες του συστήματος και είχε αρχίσει να λαμβάνει μέτρα για διοικητικές απλουστεύσεις και δράσεις ευαισθητοποίησης για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς του. Ωστόσο, ορισμένες από τις βελτιώσεις απαιτούν νομοθετικές τροποποιήσεις. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή αποφάσισε να καταθέσει πρόταση, η οποία αναμένεται να εγκριθεί κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022 και θα καλύπτει επίσης ορισμένες από τις βασικές παρατηρήσεις που διατύπωσε το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ) και θα βελτιώσει περαιτέρω το συνολικό σύστημα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την έκθεση του ΕΕΣ, η οποία θα υποστηρίξει τη δράση της Επιτροπής για την περαιτέρω βελτίωση του συστήματος (βλ. κατωτέρω).

¹ Από τις 100 και πλέον παραπομπές.

² Υποθέσεις T-672/19, *Indico* (EU:T:2022:64) και T-652/19, *Elevation* (EU:T:2022:63).

β) Η θέση της Επιτροπής σχετικά με τις βασικές παρατηρήσεις και συστάσεις του ΕΕΣ

Το ΕΕΣ αναγνωρίζει ότι το EDES διαθέτει ευρύ φάσμα περιπτώσεων αποκλεισμού και διαδικασίες λήψης αξιόπιστων αποφάσεων.

Το γεγονός ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής έχουν καταγράψει σχετικά λίγους αποκλεισμούς στο σύστημα πρέπει να εξεταστεί σε σχέση με την ανάγκη διασφάλισης ορθής ισορροπίας μεταξύ της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και της ανάγκης διασφάλισης του δικαιώματος υπεράσπισης και άλλων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, απαιτώντας το αναγκαίο επίπεδο τεκμηριωμένων αποδεικτικών στοιχείων (εξακριβωμένων πραγματικών περιστατικών) που ελέγχονται μέσω της άσκησης του δικαιώματος ακρόασης. Τούτο συνάδει με τη δέουσα διαδικασία και την αρχή του κράτους δικαίου, λαμβάνοντας υπόψη ότι μια απόφαση αποκλεισμού ενδέχεται να έχει σημαντικό οικονομικό ή ακόμη και κοινωνικό αντίκτυπο στις οντότητες που υπόκεινται τελικά σε αποφάσεις αποκλεισμού. Επιπλέον, η ευθύνη για την παραπομπή υποθέσεων στην επιτροπή EDES εναπόκειται στον αρμόδιο διατάκτη, ο οποίος προβαίνει σε προκαταρκτική αξιολόγηση της υπόθεσης λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της υπόθεσης (π.χ. ανάγκη διασφάλισης της συνέχειας των υπηρεσιών, αξιολόγηση των διορθωτικών μέτρων, αναλογικότητα και δημοσιονομικές επιπτώσεις).

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι προσπάθειες πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν στους αρμόδιους διατάκτες ενοποιημένη πρόσβαση στις πηγές δεδομένων, ώστε να μπορούν να εντοπίζουν περιπτώσεις αποκλεισμού, λαμβάνοντας υπόψη τα νομικά και τεχνικά εμπόδια.

Η Επιτροπή συμφωνεί επίσης ότι θα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω το EDES και θα εξετάσει τα πορίσματα του ΕΕΣ, ιδίως όσον αφορά την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του.

Οι απαντήσεις μας στις κύριες παρατηρήσεις του ΕΕΣ παρέχονται στα τμήματα II και III. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 1, τη σύσταση 2 παράγραφοι 1, 2, 4, 5, και τις συστάσεις 3, 4 και 5 και αποδέχεται εν μέρει τη σύσταση 2 παράγραφος 3.

γ) Συναφείς τελευταίες εξελίξεις και επόμενα βήματα

Μετά την πρώτη θητεία, ανέλαβαν καθήκοντα στην επιτροπή EDES η νέα πρόεδρος και ο νέος αναπληρωτής πρόεδρος, κ. Isabel Rofes και κ. Igor Ludborzς αντίστοιχα, από τον Νοέμβριο του 2021. Επιπλέον, τροποποιήθηκε ο εσωτερικός κανονισμός της επιτροπής³ ώστε να θεσπιστεί η δυνατότητα του εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας να συμμετέχει στη διαδικασία της επιτροπής (καθεστώς παρατηρητή) όταν βασίζεται σε πληροφορίες που διαβιβάζονται από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Όσον αφορά την επέκταση της επιμερισμένης διαχείρισης, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα για την περαιτέρω ενίσχυση της προστασίας αυτού του μεγάλου μέρους του προϋπολογισμού, σεβόμενη παράλληλα την ανάθεση των καθηκόντων που αφορούν την εκτέλεση του προϋπολογισμού στα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 63 παράγραφος 1 του δημοσιονομικού κανονισμού. Η στοχευμένη και αναλογική επέκταση του EDES στην επιμερισμένη διαχείριση, λαμβάνοντας υπόψη την οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, απαιτεί νομοθετικές αλλαγές τις οποίες θα πρέπει να προτείνει η

³ Απόφαση (ΕΕ) 2018/1220 της Επιτροπής, της 6ης Σεπτεμβρίου 2018, σχετικά με τον εσωτερικό κανονισμό της επιτροπής που αναφέρεται στο άρθρο 143 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 226 της 7.9.2018, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση (ΕΕ) 2021/1081 της Επιτροπής, της 28ης Ιουνίου 2021 (ΕΕ L 234 της 2.7.2021, σ. 99).

Επιτροπή στο πλαίσιο της αναθεώρησης του δημοσιονομικού κανονισμού κατά το πρώτο εξάμηνο του 2022.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ

1. Διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του EDES

Με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του EDES⁴, η Επιτροπή επεξεργάζεται μια στοχευμένη πρόταση, στο πλαίσιο της επικείμενης αναθεώρησης του δημοσιονομικού κανονισμού, για τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του EDES.

Σύμφωνα με τους νέους προτεινόμενους κανόνες, θα είναι δυνατή η στόχευση τριών νέων κατηγοριών υποκειμένων, όταν εμπίπτουν σε μία ή περισσότερες περιπτώσεις αποκλεισμού: i) των πραγματικών δικαιούχων, ii) των συνδεδεμένων οντοτήτων και iii) των φυσικών προσώπων με εξουσία ελέγχου, διαχείρισης ή εκπροσώπησης. Η συμπερίληψη των νέων αυτών κατηγοριών υποκειμένων στο πεδίο εφαρμογής του EDES θα εξυπηρετήσει τον σκοπό της βελτίωσης της συνολικής αποτελεσματικότητας του συστήματος με την αντιμετώπιση των «εναλλακτικών ταυτοτήτων» των οικονομικών φορέων που υπόκεινται άμεσα στον αποκλεισμό και οι οποίοι, χωρίς αυτόν, θα μπορούσαν να συνεχίσουν να υποβάλλουν προσφορές για δημόσιες συμβάσεις της ΕΕ ή να επωφελούνται με άλλον τρόπο από κονδύλια της ΕΕ.

Επιπλέον, θα προστεθούν τρεις νέοι λόγοι αποκλεισμού με κατάλληλο εύρος κυρώσεων: i) μη συνεργασία σε έρευνες, λογιστικούς ή άλλους ελέγχους που διενεργούνται από όργανα επιβολής της νομοθεσίας της ΕΕ· ii) εκμετάλλευση σύγκρουσης συμφερόντων· iii) υποκίνηση μίσους και διακρίσεων.

Οι ανωτέρω αλλαγές θα εξυπηρετήσουν τον σκοπό της ενίσχυσης της συνολικής αποτελεσματικότητας του EDES. Με τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής και των ουσιαστικών κανόνων του, το EDES θα μπορεί να καλύπτει ευρύτερο φάσμα περιπτώσεων αποκλεισμού και να προστατεύει καλύτερα τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης στο πλαίσιο όλων των τρόπων διαχείρισης.

2 Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του EDES

Για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα του EDES⁵, η Επιτροπή προτείνει επίσης να θεσπιστούν στην επικείμενη αναθεώρηση του δημοσιονομικού κανονισμού:

- μια ταχεία διαδικασία για τις υποθέσεις που πρέπει να εξετάζονται κατά προτεραιότητα, με την επιφύλαξη του δικαιώματος ακρόασης·
- βελτιώσεις των προϋποθέσεων κοινοποίησης εκατέρωθεν επιστολών και αποφάσεων που αφορούν κυρώσεις σε αναξιόπιστους οικονομικούς φορείς οι οποίοι σκόπιμα αποκρύπτουν τον

⁴ Βλ. ενότητα σχετικά με την «Άμεση διαχείριση», σημεία 21-29 της ειδικής έκθεσης.

⁵ Βλ. ενότητα σχετικά με την «Άμεση διαχείριση», σημεία 30-34 της ειδικής έκθεσης.

τόπο στον οποίο βρίσκονται για να παρακάμψουν τις δυσμενείς συνέπειες των παραπτώματων τους

- υποχρέωση του προσώπου ή της οντότητας που βρίσκεται σε κατάσταση αποκλεισμού να τεκμηριώνει την επάρκεια των διορθωτικών μέτρων που έλαβε μέσω εξωτερικού ελέγχου ή απόφασης της αρμόδιας εθνικής ή ευρωπαϊκής αρχής.

Οι βελτιώσεις αυτές αναμένεται να οδηγήσουν σε ταχύτερες αποφάσεις αποκλεισμού και σε μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης.

3. Προώθηση της χρήσης του EDES ως εργαλείου λογοδοσίας

Προτείνονται διάφορες δράσεις για την προώθηση της χρήσης του EDES⁶. Σε αυτές περιλαμβάνεται η ενίσχυση της συνεργασίας με τις αρμόδιες υπηρεσίες, όπως η OLAF και —πιο πρόσφατα— η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, με τη θέσπιση μεθόδων και διαδικασιών εργασίας, αλλά και με την παροχή συνδρομής στους αρμόδιους διατάκτες για την παραπομπή υποθέσεων στην επιτροπή EDES.

Στο πλαίσιο αυτό, έχει ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ της ΓΔ BUDG, ως ιδιοκτήτη του συστήματος, και της OLAF, όπως επιβεβαιώνεται από τη συνεχιζόμενη συνεργασία στον τομέα της ανταλλαγής πληροφοριών, της ανάπτυξης κατευθυντήριων γραμμών, της ad hoc κατάρτισης με σκοπό να καταστούν οι εκθέσεις της OLAF καταλληλότερες για τη διαδικασία EDES. Παρόμοια προσέγγιση έχει ήδη υιοθετηθεί όσον αφορά τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Επιπλέον, από την έναρξη της λειτουργίας του EDES, οι υπηρεσίες της Επιτροπής επικεντρώθηκαν στην οργάνωση κατάρτισης εντός των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ για την αύξηση και τη διατήρηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις διαδικασίες του EDES.

Καθορίστηκαν πρότυπα, κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο των αρμόδιων διατακτών όσον αφορά τη συλλογή και τη διαβίβαση σχετικών πληροφοριών για τις υποθέσεις αποκλεισμού.

Η Επιτροπή ενίσχυσε επίσης την εσωτερική εποπτεία, με τη διαδικασία παρακολούθησης της συνέχειας που δίνεται στις συστάσεις και τις ανακτήσεις της OLAF⁷, ως σημαντικά βήματα για την ενίσχυση της κίνησης διαδικασιών αποκλεισμού από την ΕΕ.

Στο μέλλον, η Επιτροπή θα επιδιώξει να ενισχύσει περαιτέρω τις δραστηριότητές της όσον αφορά την κατάρτιση και την καθοδήγηση, μεταξύ άλλων προς τις αρχές των κρατών μελών και τους εταίρους υλοποίησης⁸.

⁶ Βλ. ενότητα σχετικά με την «Άμεση διαχείριση», σημεία 36-64 της ειδικής έκθεσης.

⁷ Λαμβάνοντας υπόψη τις προθεσμίες που αναφέρονται στον κανονισμό για την OLAF όσον αφορά τη συνέχεια που δίνουν τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα στις συστάσεις της OLAF.

⁸ Βλ. ενότητα σχετικά με την «Άμεση διαχείριση», σημεία 36-64 της ειδικής έκθεσης.

4. Κράτη μέλη, εργαλεία αποκλεισμού και εξόρυξης δεδομένων

Όσον αφορά την επέκταση του EDES στα κράτη μέλη⁹, επισημαίνεται ότι επί του παρόντος το EDES είναι το μοναδικό σύστημα αποκλεισμού που λειτουργεί σε επίπεδο ΕΕ. Παρότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόζουν αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου για την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη διόρθωση παρατυπιών και περιπτώσεων απάτης, το δίκαιο της ΕΕ δεν υποχρεώνει τα ίδια τα κράτη μέλη να θεσπίζουν συστήματα αποκλεισμού.

Η Επιτροπή θα προτείνει την αντιμετώπιση της ανάγκης για ενισχυμένη προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης σε επίπεδο ΕΕ, μέσω στοχευμένης και αναλογικής επέκτασης του EDES στην επιμερισμένη διαχείριση.

Η εν λόγω πρόταση θα σέβεται πλήρως την πρωταρχική αρμοδιότητα των κρατών μελών όσον αφορά την επιβολή κυρώσεων και τη διερεύνηση τέτοιων υποθέσεων σε εθνικό επίπεδο στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης. Ωστόσο, ο αποκλεισμός σε επίπεδο ΕΕ θα είναι δυνατός και αναγκαίος όταν:

- Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή μέσω του συστήματος διαχείρισης παρατυπιών (IMS) κάθε περίπτωση αποκλεισμού που αφορά τα σοβαρότερα παραπτώματα (απάτη, διαφθορά κ.λπ.) που διαπιστώθηκαν σε οριστική δικαστική ή διοικητική απόφαση. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα ενεργεί με βάση τις πληροφορίες αυτές.
- Υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία σοβαρών υποθέσεων στη σχετική έκθεση της ΕΕ (π.χ. έκθεση της OLAF, έλεγχος της Επιτροπής ή έκθεση του ΕΕΣ) και, ως εκ τούτου, υπάρχει ανάγκη προστασίας του προϋπολογισμού της ΕΕ σε περίπτωση που εκκρεμεί ή δεν υπάρχει οριστική διοικητική ή δικαστική απόφαση που θα μπορούσε να λειτουργεί ως βάση για απόφαση αποκλεισμού (όταν υπάρχει τέτοια οριστική διοικητική ή δικαστική απόφαση, η επιτροπή πρέπει να εναρμονίζει αμέσως τη σύστασή της με αυτήν).

Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα έχουν την υποχρέωση να συμβουλευόμαστε τη βάση δεδομένων EDES και να επιβάλλουν τις αποφάσεις αποκλεισμού που περιέχονται σε αυτήν. Αυτό σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να μπορούν να χορηγούν κονδύλια στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης σε πρόσωπο ή οντότητα που έχει καταχωριστεί στο EDES. Η Επιτροπή υπενθυμίζει προηγούμενες νομοθετικές προτάσεις στο ίδιο πνεύμα για να υποχρεώσει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τον αποκλεισμό του EDES κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης.

Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για τη στήριξη του ΕΕΣ, καθώς και για τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην εν λόγω επέκταση του EDES στην επιμερισμένη διαχείριση.

Τέλος, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι έχει υποβάλει προτάσεις για τη βελτίωση της ποιότητας και της διαλειτουργικότητας των δεδομένων που συλλέγονται από τα κράτη μέλη σχετικά με τους αποδέκτες κονδυλίων της ΕΕ όταν ο προϋπολογισμός εκτελείται στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης και στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, μεταξύ άλλων με την υποχρεωτική χρήση ενιαίου εργαλείου εξόρυξης δεδομένων και βαθμολόγησης του κινδύνου. Ωστόσο, η συμφωνημένη νομοθεσία προβλέπει μόνο την προαιρετική χρήση του ενιαίου εργαλείου εξόρυξης δεδομένων και βαθμολόγησης του κινδύνου.

⁹ Βλ. ενότητα σχετικά με την «Άμεση διαχείριση», σημεία 36-64 της ειδικής έκθεσης.

Η Επιτροπή δημοσίευσε και αναπτύσσει περαιτέρω το εργαλείο εξόρυξης δεδομένων και βαθμολόγησης κινδύνου «Arachne». Το εργαλείο Arachne αποτελεί αρχικά μια βάση δεδομένων με αποδέκτες και έργα. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εκσυγχρονίζει το εργαλείο, χρησιμοποιώντας τις πλέον πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις (συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης) και θα εξακολουθήσει να προωθεί σθεναρά τη χρήση του ARACHNE και των νέων λειτουργιών του από τα κράτη μέλη¹⁰.

Στο πλαίσιο της επικείμενης στοχευμένης αναθεώρησης του δημοσιονομικού κανονισμού, η Επιτροπή θα προσπαθήσει να ενισχύσει περαιτέρω την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ και εξετάζει το ενδεχόμενο να προτείνει τη χρήση του ενιαίου εργαλείου εξόρυξης δεδομένων και βαθμολόγησης κινδύνου σε όλες τις μεθόδους εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΕΕ.

III. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ

1. Σύσταση 1 – Διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της διαδικασίας του αποκλεισμού

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Η Επιτροπή προτείνει την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του EDES στον δημοσιονομικό κανονισμό. Στο πλαίσιο αυτό, θα ήταν δυνατή η στόχευση τριών νέων υποκειμένων: των πραγματικών δικαιούχων, των συνδεδεμένων οντοτήτων και των φυσικών προσώπων που εμπλέκονται στο παράπτωμα. Η δυνατότητα αποκλεισμού τους θα υπόκειται σε εξατομικευμένες αξιολογήσεις, σύμφωνα με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προκειμένου, για παράδειγμα, να υπάρξει διάκριση μεταξύ άμεσης και έμμεσης συμμετοχής σε περιπτώσεις αποκλεισμού με σκοπό να αποφεύγεται η άδικη καταχώριση στο EDES οντοτήτων που δεν άσκησαν πραγματική επιρροή στη συμμετοχή στην περίπτωση αποκλεισμού, σύμφωνα με την αρχή της προσωπικής ευθύνης.

2. Σύσταση 2 – Ενίσχυση του συστήματος έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού

Η Επιτροπή αποδέχεται εν μέρει τη συγκεκριμένη σύσταση.

Όσον αφορά τις ειδικές επιμέρους συστάσεις, η Επιτροπή επισημαίνει τα εξής:

1. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 2 παράγραφος 1.

Η Επιτροπή αναπτύσσει ένα εσωτερικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων ικανό να παρέχει μια συνολική εικόνα του χειρισμού των εν εξελίξει και των περατωθεισών υποθέσεων του EDES. Το σύστημα θα αναπτυχθεί λαμβανομένων δεόντως υπόψη των απαιτήσεων εμπιστευτικότητας και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής.

2. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 2 παράγραφος 2.

¹⁰ Βλ. ενότητα σχετικά με την «Επιμερισμένη διαχείριση», σημεία 73-81 και 82-87 της ειδικής έκθεσης.

Η Επιτροπή, υπό την αιγίδα του συμβουλίου εσωτερικής διοίκησης της Επιτροπής, δρομολόγησε διαδικασία εσωτερικής εποπτείας της αποτελεσματικής λειτουργίας του EDES, ιδίως όσον αφορά τη συνέχεια που δόθηκε στις εκθέσεις και τις συστάσεις της OLAF σχετικά με τον έγκαιρο εντοπισμό ή τον αποκλεισμό και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις της επιτροπής. Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να φροντίζει για την εσωτερική εποπτεία σε σχέση με τις υπό εξέλιξη έρευνες της OLAF¹¹ και της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, με πλήρη σεβασμό των πιθανών απαιτήσεων εμπιστευτικότητας, καθώς και τα τελικά αποτελέσματα των ελέγχων, τις αποφάσεις ανταγωνισμού και τις κοινοποιήσεις των εταιρών υλοποίησης. Οι ρόλοι των αρμόδιων διατακτών και της επιτροπής EDES όσον αφορά την εναρμόνιση της ανταπόκρισης σε περιπτώσεις αποκλεισμού δεν πρέπει να θίγονται.

Όσον αφορά την αξιοποίηση των διαθέσιμων πηγών δεδομένων για τον εντοπισμό υποθέσεων αποκλεισμού, η Επιτροπή θα διερευνήσει τη δυνατότητα εποπτείας των ενεργειών των αρμόδιων διατακτών όταν καταγράφονται στη σχετική βάση δεδομένων πληροφορίες σχετικά με πιθανές υποθέσεις αποκλεισμού. Όσον αφορά τα δεδομένα του IMS, τα αρχεία καθίστανται διαθέσιμα όταν ο αρμόδιος διατάκτης εντοπίσει θετικό αποτέλεσμα αναζήτησης στο σύστημα και ζητήσει περαιτέρω πληροφορίες.

3. Η Επιτροπή αποδέχεται εν μέρει τη σύσταση 2 παράγραφος 3.

Η Επιτροπή δεν βασίζεται αποκλειστικά σε υπεύθυνες δηλώσεις. Εκτός από την επαλήθευση των εν λόγω δηλώσεων, η Επιτροπή προβλέπει ορισμένες εκ των υστέρων διασφαλίσεις. Ειδικότερα, η Επιτροπή ζητεί από τον αρμόδιο διατάκτη να επαληθεύει τη βάση δεδομένων EDES σε όλα τα στάδια των διαδικασιών πριν από την υπογραφή της σύμβασης. Οι εκ των υστέρων εξακριβώσεις διασφαλίζονται επίσης μέσω προειδοποιήσεων αποκλεισμού στο σύστημα ABAC που συνδέονται με εξαιρούμενες οντότητες πριν από την πραγματοποίηση πληρωμών. Το σύστημα θα προειδοποιεί επίσης σε περίπτωση εισαγωγής έγκαιρου εντοπισμού στο EDES. Ως εκ τούτου, οι διατάκτες μπορούν να ενημερώνονται κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των συμβάσεων, για ζητήματα που αφορούν αντισυμβαλλομένους της ΕΕ με τους οποίους έχουν συνεχή συμβατική σχέση.

Ωστόσο, η Επιτροπή θα διερευνήσει τη δυνατότητα δημιουργίας υπηρεσίας μίας στάσης για τις αρχές των κρατών μελών με τη φιλοδοξία να αξιοποιήσει τα σχετικά διαθέσιμα δεδομένα από το EDES, το εργαλείο Arachne και να συνδεθεί με το Summa (τη μελλοντική εφαρμογή που αντικαθιστά το σύστημα ABAC) ώστε να διασφαλιστεί η μέγιστη προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ μέσω της διασύνδεσης, της διασταυρούμενης τροφοδότησης και εργαλείων και τεχνικών με βάση την τεχνητή νοημοσύνη. Βλ. επίσης την απάντηση στη σύσταση 5.

4. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 2 παράγραφος 4.

Η γραμματεία της επιτροπής έχει αναπτύξει διάφορες κατευθυντήριες γραμμές για τη διευκόλυνση της συνεργασίας με την OLAF και άλλες υπηρεσίες με σκοπό τη μέγιστη αποτελεσματικότητα των διαδικασιών του EDES. Σε αυτές περιλαμβάνεται η καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση των εκθέσεων της OLAF¹², η καθοδήγηση σχετικά με τον αντίκτυπο των αποκλεισμών στις τρέχουσες νομικές δεσμεύσεις, η εσωτερική καθοδήγηση του EDES κ.λπ. Η Επιτροπή θα αναπτύξει περαιτέρω καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση του EDES.

¹¹ Η αναφορά στις «υπό εξέλιξη έρευνες της OLAF» θα πρέπει να νοείται ως αναφορά σε προληπτικά διοικητικά μέτρα για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, όπως περιγράφονται στο άρθρο 7 παράγραφος 6 του κανονισμού αριθ. 883/2013 (κανονισμός για την OLAF).

¹² Οι οδηγίες για τη σύνταξη και οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την παρακολούθηση των διοικητικών συστάσεων της OLAF οριστικοποιήθηκαν και εφαρμόζονται από τον Ιανουάριο του 2022.

5. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 2 παράγραφος 5.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί την ενημέρωση σχετικά με το EDES, μεταξύ άλλων εντός άλλων θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, των αρχών των κρατών μελών και των εταιρών υλοποίησης.

3. Σύσταση 3 – Βελτίωση της παρακολούθησης του έγκαιρου εντοπισμού και του αποκλεισμού στο πλαίσιο της έμμεσης διαχείρισης

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Η έμμεση διαχείριση βασίζεται στην επίκληση των κανόνων των εταιρών και στην αναγνώριση της διοικητικής αυτονομίας τους, των διαχειριστικών δηλώσεων και των σχετικών ελεγκτικών γνωμοδοτήσεων που παρέχουν οι εταίροι. Οι κανόνες και οι διαδικασίες των εταιρών αποτελούν πυλώνα που αξιολογείται για να διασφαλιστεί ότι π.χ. οι κανόνες αποκλεισμού του εταίρου λειτουργούν ικανοποιητικά.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα λάβει ένα πρόσθετο μέτρο για να διασφαλίσει ότι οι εταίροι της εκπληρώνουν την υποχρέωσή τους να ενημερώνουν την Επιτροπή όταν διαπιστώνουν ότι οι αντισυμβαλλόμενοι εμπίπτουν σε περιπτώσεις αποκλεισμού, επικαιροποιώντας τα υποδείγματα δήλωσης διαχείρισης, ώστε να προστεθεί ειδική αναφορά στην υποχρέωση ενημέρωσης της Επιτροπής για περιπτώσεις εντοπισθείσας απάτης και/ή παρατυπίας κατ' εφαρμογή του άρθρου 142 παράγραφος 2 στοιχείο ε) του δημοσιονομικού κανονισμού. Επιπλέον, θα μπορούσε να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση των εταιρών που υλοποιούν κονδύλια υπό έμμεση διαχείριση, ώστε να τους υπενθυμίζονται οι υποχρεώσεις ενημέρωσης.

4. Σύσταση 4 – Επέκταση του έγκαιρου εντοπισμού και του αποκλεισμού στην επιμερισμένη διαχείριση

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Στο πλαίσιο της επικείμενης αναθεώρησης του δημοσιονομικού κανονισμού, η Επιτροπή προτείνει στοχευμένη και αναλογική επέκταση του EDES στην επιμερισμένη διαχείριση, καθώς και την υποχρέωση των κρατών μελών να ελέγχουν τη βάση δεδομένων EDES και να λαμβάνουν υπόψη τις περιπτώσεις αποκλεισμού που περιέχονται σε αυτήν κατά τη χορήγηση κονδυλίων της ΕΕ. Η στοχευμένη επέκταση του EDES στην επιμερισμένη διαχείριση αποδίδεται στην ανάγκη σεβασμού της ανάθεσης των καθηκόντων σχετικά με την εκτέλεση του προϋπολογισμού στα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 63 παράγραφος 1 του δημοσιονομικού κανονισμού.

5. Σύσταση 5 – Καλύτερη αξιοποίηση των υφιστάμενων δεδομένων και ψηφιακών εργαλείων

Η Επιτροπή αποδέχεται τη συγκεκριμένη σύσταση.

Όσον αφορά τις ειδικές επιμέρους συστάσεις, η Επιτροπή επισημαίνει τα εξής:

1. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 5 παράγραφος 1.

Η Επιτροπή θα διεξαγάγει άσκηση χαρτογράφησης και έχει δρομολογήσει διαδικασία εξακρίβωσης της δυνατότητας υλοποίησης για τον προσδιορισμό της διαθεσιμότητας των δεδομένων. Ωστόσο, το αποτέλεσμα της άσκησης θα εξαρτηθεί από τη διαθεσιμότητα των εθνικών δεδομένων.

2. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 5 παράγραφος 2.

Πρόθεση της Επιτροπής κατά την αναθεώρηση του δημοσιονομικού κανονισμού είναι να προτείνει τη χρήση των διαθέσιμων εθνικών δεδομένων. Η Επιτροπή θα επεκτείνει περαιτέρω τη νομική βάση για τη χρήση άλλων σχετικών εθνικών δεδομένων που περιέχονται στο σύστημα διαχείρισης παρατυπιών, τα οποία αναφέρουν τα κράτη μέλη για να κινήσουν διαδικασίες της επιτροπής EDES και για την εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων αποκλεισμού από τα κράτη μέλη για τις δαπάνες της επιμερισμένης διαχείρισης. Πρόκειται για τις πλέον σημαντικές εθνικές πηγές για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ. Η Επιτροπή αναλύει επίσης τη σκοπιμότητα της σύνδεσης του EDES, του συστήματος διαχείρισης παρατυπιών και του εργαλείου Arachne. Λόγω των εθνικών κανόνων, και ειδικότερα όσον αφορά την προστασία των δεδομένων, η Επιτροπή δεν μπορεί να συλλέγει και να επαναχρησιμοποιεί δεδομένα χωρίς τη δέουσα διαδικασία.

3. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 5 παράγραφος 3.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να αναπτύσσει το ολοκληρωμένο σύστημα ΤΠ Arachne για την εξόρυξη δεδομένων και τη βαθμολόγηση του κινδύνου, το οποίο έχει θέσει στη διάθεση των αρχών των κρατών μελών που εκτελούν τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτής της ανάπτυξης θα περιλαμβάνονται νέα χαρακτηριστικά και λειτουργίες, όπως μια εκ των προτέρων ενότητα, εξελίξεις από την ΚΓΠ και νέοι δείκτες κινδύνων ώστε να λαμβάνονται υπόψη τα δεδομένα σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο. Η Επιτροπή θα επιδιώξει επίσης να βελτιώσει τη φιλικότητα προς τον χρήστη και, στον βαθμό που τα εθνικά δεδομένα καθίστανται διαθέσιμα από τα κράτη μέλη, τη διαλειτουργικότητά τους με άλλες πηγές ενωσιακών και εθνικών δεδομένων που σχετίζονται με την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Στο πλαίσιο της επικείμενης στοχευμένης αναθεώρησης του δημοσιονομικού κανονισμού, η Επιτροπή θα προσπαθήσει να ενισχύσει περαιτέρω την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ και εξετάζει το ενδεχόμενο να προτείνει τη χρήση του εν λόγω ολοκληρωμένου συστήματος ΤΠ για την εξόρυξη δεδομένων και τη βαθμολόγηση κινδύνου σε όλες τις μεθόδους εκτέλεσης του προϋπολογισμού της ΕΕ.

4. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 5 παράγραφος 4.

Η Επιτροπή είναι αρμόδια να καθιστά διαθέσιμη την απόφαση αποκλεισμού της ΕΕ στη βάση δεδομένων EDES και καταβάλλει προσπάθειες για τη μέγιστη προώθηση του εργαλείου. Η Επιτροπή θα λάβει επίσης περαιτέρω μέτρα για την προώθηση, σε εταιρικό επίπεδο, της χρήσης του ολοκληρωμένου συστήματος ΤΠ για το εργαλείο εξόρυξης δεδομένων και βαθμολόγησης κινδύνου που ονομάζεται επί του παρόντος Arachne.

5. Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση 5 παράγραφος 5.

Βλ. την απάντηση στη σύσταση 5 παράγραφος 3.